

ELSŐ SZERELEM

Tizennégyéves volt, de ezt csak olyanformán tartották számon, hogy téli estéken tűzvészről, szárazságról, jégverésről és más emlékezetes istencsapásáról beszélgetvén a főttkukoricaszagú szobában, az apja a sokat átélt ember mérsékelt hanghordozásával megjegyezte: „Emlékszel, asszony? Huszonnyolcban, amikor az a nagy vihar levitte a templomtornyot... Dehogyan nem emlékszel, hisz akkor született ez a gyerek!” Az apját mindig ingerelte, hogy élettársa egyre jobban felejt, s volt idő, amikor úgy érezte, hogy apja kést tudna döfni anyjába ingerültségében. Kést, amit csak apja vehet a kezébe a háznál, megszegni a kenyeret...

Most nyár volt, a szalmakazlak aranyló vízben úsztak, de neki nem volt szabad fürödni, mert két éve tüdőgyulladás volt, az orvos maga járt ki hozzá, az apjáiék arattak. Az orvos levette a nagykapura akasztott kulcsot, kizárta a kaput, aztán megvizsgálta, hidegvizes lepedőbe csavarta, aztán távozott. Azóta nem szabad fürödni. A többi gyerek a réteket járja ilyenkor, pákát, pelyhes, ezüstös pákát szórnak a napba, ő meg itt ügyele a cséplőgépek körül. A pelyvahordó lányokat már reggel óta figyelte. Senki sem vette észre, hogy izzó szemekkel nézi, kivillanó fehér lábukszárát, amint mennek ide-oda. Volt egy kévevágó lány, s amikor az lépdelt fel a napba azon a magas létrán, ringón, ésbontóan, őt az a régi láz verte ki, amikor egyedül feküdt a besötétített, földpadlós szobában... Egy gatyás, félmeztelen legény ebéd előtt agyagkorsóból vizet öntött ennek a piroskendős lánynak a markába (egy vasdézsa tövében kutyorogva leste őket), s a friss vízből belötyentett a lehajló lány keblébe. Azt a visító, bugyborékoló kacagás majd megfojtotta, szinte odaszögezte ültében a tarlóhoz, de a vörösarcú gépész épp akkor botlott bele s megugrasztotta, hogy „nem takarodsz mindjárt haza, már rég elhúzták a levesmarsot”.

A temetőből ecetfa fanyar ízét hozta a fuvalat (egyszer apja haragjától rettegve egy egész éjjelt töltött ecetfagallyból tákolt kunyhóban, a temetőárokban, s azóta mindig a halottak meg a kiásott sírok jutnak eszébe, ha ezt a szagot érzi), a kövesúton piacról tanyára tartó parasztszeke-
rek zötyögtek és a kövér asszonyok az ülésen fekete esernyő alatt piheg-

tek. Egy eperfára mászott fel és figyelmesen célozva leköpött, ha kerékpáros ember szaladt el alatta a keményhátú gyalogúton. Az aranykazlak tündököltek a távol vízében. Amott kislány tipegett a porban, amit a szekerek csaptak, égett az út, füstölgött, s a kislány szőke haja lángra lobbant, már csak a kék tejeskanna villant meg olykor és két kis talpa. Madár rebtentette meg az egyik eperfagallyat, borsószeme felkandikált a napba és a gyerek füléig hatolt gyors lihegése, látta csöpp bögyének heves hullámlását.

Icsúszott a város törzsön és felhorzsolta soványka combját, de nem érezte. Átrappolt egy krumpliföldön, kókadt tányérrózsza kólintotta föbe, egér surrant előle a lyukba, de most csak futott, futott, nyomában a déli harangszó bús kongása.

Az első házaknál egy kiáltás torpantotta meg. A kisbíró volt. A dob most nem volt nála, alig ismerte fel. „Gyerek, elmennél-e kirándulásra?” „Ühüm.” Halántékának ugrálását hallgatta. (Hogy nincs melege a dobosnak abban a posztó ruhában?) Valahol vertek egy gyereket és az úgy vonított éppen, mint a Bobi, amikor apja egyszer (épp akkor verte el a jég a termést) beszorította a gang sarkába és addig verte a vaslapáttal, míg ők négyen, gyerekek, szűkölni nem kezdtek, emlékszik még, Bobi egyé vált az ő szűkölésükkel és tört lábakkal hasoncsúszott apja lábához s aztán nem látták többé. A téglajárdára hangya tévedt s megpörkölődve összepöndörödött. Mit is mondott a dobos? Az akárok kézzől-kézre adták, megsergették és vele együtt forogtak a piroscserepes háztetők. Aztán átvette a nagykapu és a cséplőgépek hirtelen elhallgattak, csak a fülében hallatszott egynek a meg-megcsukló, fuldokló zümmögése.

Az anyja pogácsát sütött, szalmával fűtött be a kemencébe, ő meg a malacok dézsájánál, a barackfa alatt megsíkálta a lábát. Mikor éjszaka lett, a falióra ketyegett csak és a székeken hallgattak a megbénult gúnyák. Anyja ásitását hallotta a szomszédos ágyról: „és ne vígy minket a kísértésbe...” (Ezt ásitás közben, hangosabban mondta, s ő folytatni akarta, de a dobos szavain járt az esze, meg azon, hogy mért nem dob szóval mondta neki azt: „Közhírré tétetik...” Ez nagyon bántotta s ő maga próbálta végigmondani, de tovább nem jutott, csak addig, hogy „közhírré tétetik...”, s ezt minduntalan az követte, hogy „ne vígy minket a kísértésbe...”). Az ablak alatt szuszogott a disznóól, a hold tányérja belebbent a deszkaasztalra, kanál csörrent, macska toppant a földön és keserves nyarvikelással nekiugrott az ajtóüvegnek, aztán csak az aranykazal zizegett és a piroskendős lány melegítette, mert testét hideg rázta. A sötétség vízében aranyhalak úszkáltak és egy kabinból (amely mintha a Haraszi-fürdő deszkakabinja lett volna, ahonnan utóljára fejest ugrott a vízbe egy vasárnap délután) aranyhajú lány lépett ki, majdnem mezítelenül és feléje lebegett, hajában hancúroztak és hóna alatt siklottak a halak. A piroskendős lány ásitott és egy agyagkorsó előtt térdepelve sepegte: „és ne vígy minket a kísértésbe...”

A nap bemosolygott a kertek mögül és arcán ezüstfelhők úszkáltak. Kútcsiga pergett, utána akart kapni, de már csak a kattogást hallotta és az anyja integetett utána, egyre kisebbedve, míg végül eggyé vált a földdel, az állomás perronjával és a tarlókkal. Csak a piroskockás szalvétába csomagolt pogácsa maradt az ölében. Hirtelen mozdulattal megkínálta vele az elfutó kévevágó lányt, de az is csak integetett utána, a másik kezét lehúzta az agyagkorsó, ahogy szaladt visszafelé a tarlókon. Az aranyhajú napot akkor pillantotta meg, amikor egy kanyarban bekönyökölt hozzá az ablakor és dévajul, hosszan a szemébe mosolygott. Haja sugarasan kibomlott és elfedte a látást a tarlókra. Nézték egymást és ő elfeledte a tarlókat, mert abban az aranyhajban már csillagok remégték, egy meseváros fényei. Mikor éjszaka lett, a mosdó rézcsapja sepegett csak, és százhuszonkét fehér kis fogkefe énekelt fogának fehérségéről. Az ablak alatt, két akácfényi mélységben, kis villamossínek vezették egymást kézenfogva és egy apróka csillag leereszkedett hozzájuk a holdsugáron, játszadozni. A kisbíró fehér vászonruhában ott állt egy lámpa alatt és kinyúlt mindenki után, mintha elvesztett dobját keresné. Látta az ablakpárkányról tanácstalan mozdulatait, s azt is, hogy senki nem áll meg, csak elsiet mellette s le akart kiáltani hozzá, de valaki hátulról arculütötte, hogy mért nem fekszik már le.. A kispap volt, aki egész úton együtt kacagott a tanítónőkkel és valami gurgulázó hangon ismételten dalokat énekelt, a tanítónők pedig az arcába bújtak és úgy kérlelték: „jódlizzon még (igen, így valahogy mondták) ugyan, jódlizzon még egy kicsit..” Lám, ő sem tud elaludni, gondolta elégtétellel, aztán a piroskockás szalvétába törölte könnyeit és a takarót a fejére húzta, de a vörös vízben az aranyhalacskkák kisiklottak a markából, egyet sem tudott megfogni.

A folyosó gránitkockáin eléje perdült az aranyhajú napsugár (kávészag úszott a szoknyájából és szagosszappan illata) és négy szem acélkék szilvát nyomott a markába: „Ez a tied.” Látása elbűvölte s utána nyúlt félenken, de aranyhaja már az erdő fái közt úszott és ezüstmadarak csiripeltek benne. Szoknyáját szépen elrendezte és maga mellé ültette. „Van-e késed?” „Nincs. Nálunk csak az embereknek van késük.” Felkacagott és hátradőlt, a tölgyfa törzséhez: „Hát te nem vagy ember?” A völgy visszaverde kacagását: „Hát te nem vagy ember, .. Hát te nem vagy ember?” Aztán újra: „Hozzál egy kést!” (Szél zúgott át az erdőn.) „Akarom!” Most már toporzékol, ahogy felugrott. (A szél a fiú arcába csapta a haját és már csak a szagosszappan szagát érezte.) „Kérjél attól, akinek van...” A kispap árnya suhant el a fák között. (Annak nincs ügysem...) „Misi, van késed?” Misi föléje tornyosult és nyakára tette egyik lábát: „Majd én magam adom oda, te bikfci!” És röhögött, ahogy az aranyhajú lány fölé hajolt. „Tőled nem kell! Add oda neki!...” (A szemében haragos, piros virágok hajladoztak.) Misi letérdelt, önnön mellébe dőfte a pengét, aztán kirántotta és alázattal helyezte oda a lábai elé. „Vedd fel, mire vársz?”, parancsolta neki. (Markába szorította a kést és erősnek érezte magát.) Az

aranyhajú ismét hátradőlt. „Véd a nevem a fába. Itt, ebbe a fába...” Feküdt és várta a fiút. „En... én nem tudom, mi a neved.” (A keze megremegett és a lány nyakát nézte, mert egy anyajegy volt rajta.) „Ha belevésted, megmondom!” (A szél suttogott valamit, talán a nevét, de a fiú nem értette.) Keserőség marcangolta a torkát, homloka verejtékezett és lihegését tisztán hallotta, mert egy pillanatra elállt a szél. „Segíts, én nem tudom... a neved...”, nyöszörögte. „En sem”, suttogta az erdő füve ott előtte. A fiú nyíkkant, a kés kihullott kezéből és zokogva elfutott, amerre a kispap árnyékát látta. A kispap imára kulcsolta két fehér kezét a kápolnában és a tanítónők felé fordult: „Imádkozzunk!” A színes ablaküvegen az erdő fáinak rajza lengett és Misi az aranyhajú lány mellett mormolta: „és ne vigy minket a kísértésbe...” Az aranyhajú lány sápadt volt és szemével őt kereste...

A tarlok úgy jöttek vissza szemébe, mint a bánat. Az agyagkorsó szét-tört és vize sáros tócsákban nézett szembe az ölmos augusztusi éggel. Nőtt, növekedett a kis állomás a messzeségben, de nem várta senki. Az akácfák kézről-kézre adták, de nem sergették meg. „Add a szalvétát, fiam, ebédet viszünk apádnak...” A határban sárbasüppedtek a szalmakazlak és a Kővesúton parasztszekerek zötyögtek, az ülésen kövér gazdasszonyok fckete esernyő alatt a piaci pénzüket számolták és egy-egy felcikázó vil-lámra összerettenve mormolták „és ne vigy minket a kísértésbe...” A fiú csapta mezítlen lábaival a sarat és mereven nézett szembe a fakó tájjal, mint az erős lovak és a kemény férfiember.

